

Mogilno

i okolice

Mogilno

Mogilno - Miasto na szlaku Piastowskim

Mogilno to miasto położone na Pojezierzu Gnieźnieńskim nad Jeziorem Mogileńskim. Jego nazwa wywodzi się od rzeczownika *mogíła*, rozumianego dawniej jako wzniesienie czy pagórek. Gmina Mogilno jest gminą miejsko – wiejską i zamieszkuje ją ok. 25 tys. osób (w tym ok. 12 tys. w mieście). Posiada 30 sołectw i zajmuje obszar o powierzchni 256,11 km² (z tego samo miasto 8,5 km²).

Po przemianach ustrojowych przełomu lat 80-tych i 90-tych, rozpoczęta w 1990 roku reforma samorządu terytorialnego stanowiła ważny impuls dla rozwoju Mogilna.

Przede wszystkim usamodzielnia miasto, zmniejszyła jego zależność od „centrali”, wyzwoliła inicjatywę mieszkańców. Oprócz niezbędnych przeobrażeń ustrojowych rozpoczął się proces „odrabiania zaległości”. Po reformie administracyjnej w 1999 roku miasto zostało stolicą nowo utworzonego powiatu, jednego spośród 23 powiatów województwa kujawsko-pomorskiego.

Mogilno, pozostające dziś głównym ośrodkiem regionu, stwarza mieszkańcom miasta i okolic dogodne warunki pracy, nauki i wypoczynku. Otoczone przyrodą, bogate historią, dumne dorobkiem, perspektywiczne.

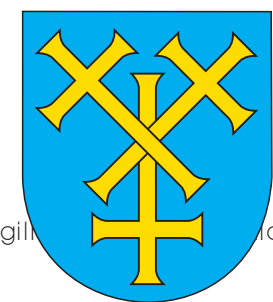

Mogilno is a city located in the Gniezno Lake District on the Mogileński Lake. Its name derives from the noun grave, formerly understood as a hill or hill. Mogilno Commune is an urban-rural commune and is inhabited by approx. 25 thousand. people (including approx. 12 thousand in the city). It has 30 villages and covers an area of 256.11 km² (8.5 km² of the same city).

After the political transformations at the turn of the 1980s and 1990s, the reform of the local government started in 1990 was an important impulse for the development of Mogilno.

First of all, it made the city independent, reduced its dependence on the “head-quarters” and liberated the initiative of its inhabitants. Apart from the necessary systemic transformations, the process of “catching up” has started. After the administrative reform in 1999, the city became the capital of the newly created powiat, one of the 23 powiats of the voivodeship Kuyavian-Pomeranian Voivodeship.

Mogilno, which today remains the main center of the region, creates favorable conditions for work, study and leisure for the inhabitants of the city and its vicinity. Surrounded by nature, rich in history, proud of their achievements, promising.

Mogilno - Miasto na szlaku Piastowskim

Klasztor Benedyktynów w Mogilnie na litografii Napoleona Ordy (1880)

Mogilno - Miasto na szlaku Piastowskim

Historia Mogilna

The history of Mogilno

Mogilno należy do najstarszych osad pogranicza Wielkopolski, najwcześniejsze ślady jej istnienia pochodzą z VII wieku. Początkowo było wsią służebną, lecz dzięki położeniu na prastarym szlaku bursztynowym szybko stało się osadą targową.

W II drugiej połowie XI sprowadzeni przez Bolesława II Śmiałego benedyktyni otrzymali od księcia akt fundacyjny wraz z nadaniami ziemskimi. Zakonnicy wzniesli kościół pod wezwaniem św. Jana Apostoła i przylegające do niego zabudowania klasztorne.

17 maja 1398 r. król Władysław Jagiełło nadał rozwijającej się na wzgórzu osadzie prawa miejskie, które później potwierdzili: król Zygmunt Stary (1548 r.) oraz król Jan Kazimierz (20 grudnia 1666 r.). Wraz z nadaniem Mogilnu praw miejskich ustalono również jego herb. Trzy krzyże przecinające się pośrodku tarczy. Taki kształt herbu jest

Mogilno is one of the oldest settlements on the border of Greater Poland, the earliest traces of its existence come from the 7th century. Initially, it was a servant village, but thanks to its location on the ancient amber route, it quickly became a market settlement.

In the second half of the 11th century, the Benedictines brought by Bolesław II the Brave received a foundation act from the prince along with land grants. The monks erected a church dedicated to St. John the Apostle and the adjoining monastery buildings.

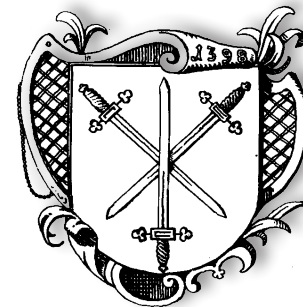
On May 17, 1398, King Władysław Jagiełło granted city rights to the settlement on the hill, which were later confirmed by: King Zygmunt the Old (1548) and King Jan Kazimierz (December 20, 1666). When Mogilno was granted city rights, its coat of arms was also established. Three crosses intersecting in the center of the shield. This shape of the

nawiązaniem do wpływu jaki na istnienie i rozwój miasta mieli jego założyciele i pierwotni właściciele benedyktyni. M. Gumowski w opublikowanej w 1932 r. pracy „Pieczęcie i herby miast wielkopolskich” informuje, iż najstarszy znany wizerunek takiego herbu miasta widnieje na pieczęci z XVI wieku z napisem SIGILLVM...CIVITAS*MOGILNEN.

W latach 1806 -1815 miasto znajdowało się w granicach Księstwa Warszawskiego, ale po klęsce Napoleona powróciło pod panowanie pruskie. Ówczesni mieszkańcy Mogilna zdecydowanie sprzeciwiali się polityce germanizacyjnej, narzucanej przez pruskiego zaborcę, broniąc polskiej kultury, języka i religii.

coat of arms is a reference to the influence that its founders and original Benedictine owners had on the existence and development of the city. M. Gumowski in the work published in 1932, “Seals and coats of arms of Greater Poland cities” informs that the oldest known image of such a coat of arms of the city appears on a seal from the 16th century with the inscription SIGILLVM ... CIVITAS * MOGILNEN.

In the years 1806-1815 the city was within the borders of the Duchy of Warsaw, but after Napoleon’s defeat it returned to Prussian rule. The inhabitants of Mogilno at that time strongly opposed the Germanization policy imposed by the Prussian invader, defending Polish culture, language and religion.

Herb 1794 podczas zaboru pruskiego

W okresie zaboru pruskiego herb miasta przedstawiał budynek klasztoru i stojącego przed nim św. Piotra z kluczem w ręku. Na górze tarczy herbowej widniała nazwa miasta, na dole zaś rok 1794, czyli data przejścia Mogilna pod panowanie pruskie. W XIX wieku używano jeszcze innego herbu – z trzema kwiatami lili, który nie miał żadnego uzasadnienia historycznego

Pieczęć z 1899 roku/ Seal from 1899

1794 Coat of arms

During the Prussian partition, the city’s coat of arms depicted the monastery building and St. Peter with a key in his hand. At the top of the coat of arms was the name of the city, and at the bottom - the year 1794, i.e. the date when Mogilno passed under Prussian rule. In the 19th century, another coat of arms was used - with three lily flowers, which had no historical justification

Akt nadania praw miejskich

Na dzieje Mogilna znaczący wpływ miał ks. Piotr Wawrzyniak, który w latach 1898-1910 został proboszczem tutejszej parafii pw. św. Jakuba, zwany Niekoronowanym Królem Polaków. Był uważany również za wybitnego Wielkopolanina i patriotę. Trwałe pamiątki po ks. Piotrze Wawrzyniaku to wyremontowany kościół farny, a w nim organy, plebania, wodociągi w budynkach kościelnych i klasztornych, uporządkowane cmentarze, salka zebrań dla stowarzyszeń - dziś zabytkowy budynek, w którym niegdyś mieścił się Bank Ludowy.

Mieszkańcy Mogilna brali udział w powstaniach: styczniowym i wielkopolskim, w tym ostatnim rozbroili stacjonujący oddział Grenzschutzu. 1 stycznia 1919 r. miasto odzyskało niepodległość. Czasem represji i prześladowań był dla mieszkańców wrzesień 1939 r., w którym po raz kolejny musieli wykazać się odwagą i patriotyzmem. Obrona przed hitlerowskimi najemcami trwała 7 dni. Za bohaterską obronę przed siłami Wehrmachtu we wrześniu 1939 r. miasto odznaczono w 1984 r. Krzyżem Grunwaldu III klasy. Na mocy decyzji ówczesnych władz państwowych powiat mogileński w 1950 r. został wyłączony z województwa poznańskiego i przyłączony do województwa bydgoskiego.

The history of Mogilno was significantly influenced by Fr. Piotr Wawrzyniak, who in the years 1898-1910 became the parish priest of the local parish. st. Jakub, known as the Uncrowned King of Poles. He was also considered an outstanding citizen of Wielkopolska and a patriot. Permanent mementos of Fr. Piotr Wawrzyniak is a renovated parish church, with the organ, presbytery, waterworks in church and monastery buildings, well-ordered cemeteries, a meeting room for associations - today a historic building that once housed the People's Bank.

The inhabitants of Mogilno took part in the January and Greater Poland uprisings, in the latter they disarmed the stationed Grenzschutz unit. On January 1, 1919, the city regained its independence. The time of repression and persecution for the inhabitants was September 1939, when they once again had to show courage and patriotism. The defense against Nazi tenants lasted 7 days. For the heroic defense against the Wehrmacht forces in September 1939, the city was decorated in 1984 with the Grunwald Cross, 3rd class. By virtue of the decisions of the then state authorities, the Mogilno County in 1950 was excluded from the Poznań Province and incorporated into the Bydgoszcz Province.

fot.mxmxx

fot.mxmxx

fot.mxmxx

Nowa rzeczywistość

The new Reality

Mogilno - Miasto na szlaku Piastowskim

Od 1999 r. Mogilno stało się centralnym ośrodkiem życia społecznego i gospodarczego nie tylko gminy, ale także powiatu. Wiecanowie, lodowisko, orliki, boiska wielofunkcyjne, kino, świetlice wiejskie i place zabaw to tylko niektóre z nich. Mogilno ma podpisane także dwie umowy partnerskie z miejscowościami: Engelskirchen w Niemczech oraz Brodami na Ukrainie. Dzięki temu od kilku lat w ramach międzynarodowej współpracy odbywają się wizyty partnerskie, wymiana młodzieży. Okoliczne jeziora, lasy, zabytki oraz atrakcje turystyczne znajdujące się na terenie gminy, sprawiają, że jest to doskonałe miejsce do zamieszkania i wypoczynku. Serdecznie zapraszamy do odwiedzenia, by przekonać się jak urokliwym i rozwijającym się obszarem jest gmina Mogilno.

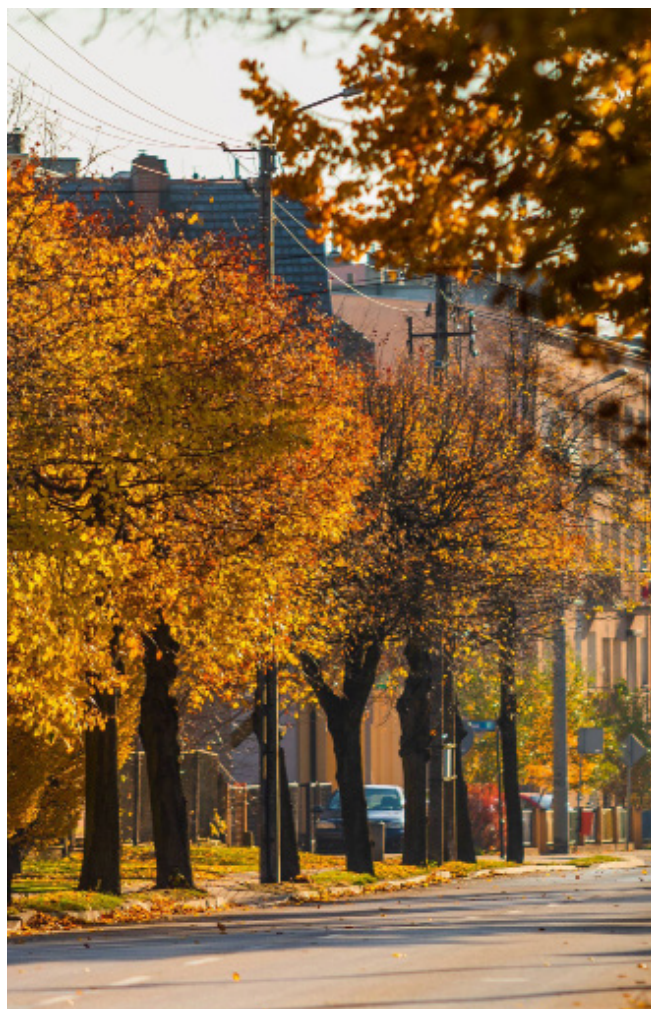
TEXT

Since 1999, Mogilno has become the center of social and economic life, not only of the commune, but also of the poviato. Wiecanów, ice rink, orliki, multi-functional sports fields, a cinema, village clubs and playgrounds are just some of them. Mogilno has also signed two partnership agreements with the towns of Engelskirchen in Germany and Brody in Ukraine. Thanks to this, partner visits and youth exchange have been taking place for several years as part of international cooperation. The surrounding lakes, forests, monuments and tourist attractions located in the commune make it a perfect place to live and relax. We cordially invite you to visit to see how charming and developing area the Mogilno commune is.

TEXT

NOWA RZECZYWISTOŚĆ TEXT

ANG TEXT

Jezioro mogileńskie

TEXT

TEXT

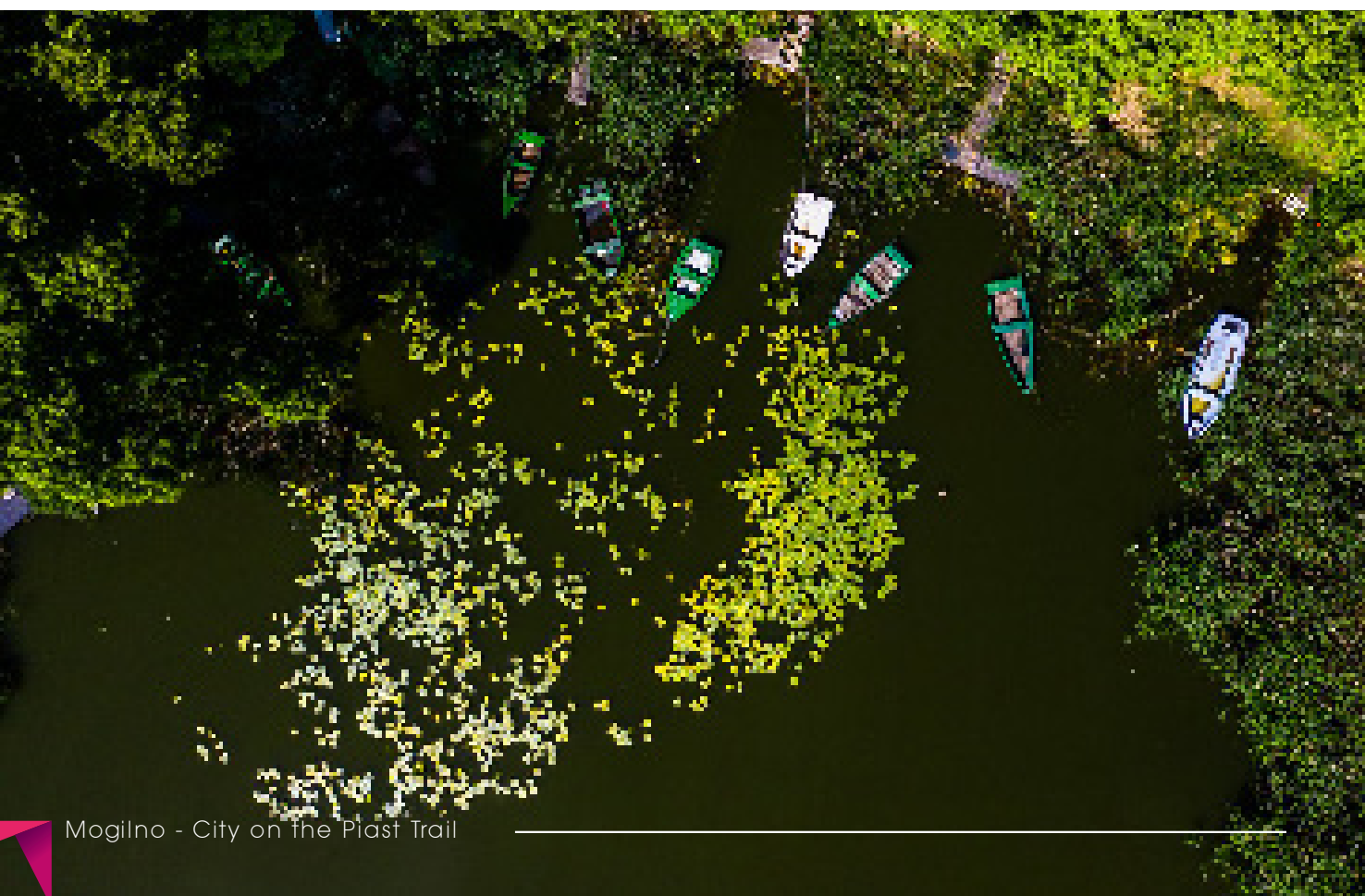
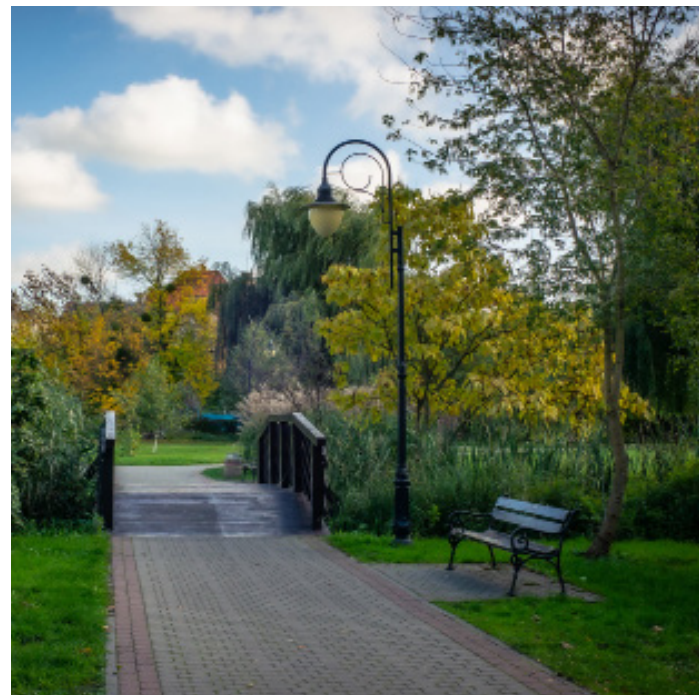

Park Miejski

The Municipal Park of Mogilno

Mogilno - Miasto na szlaku Piastowskim

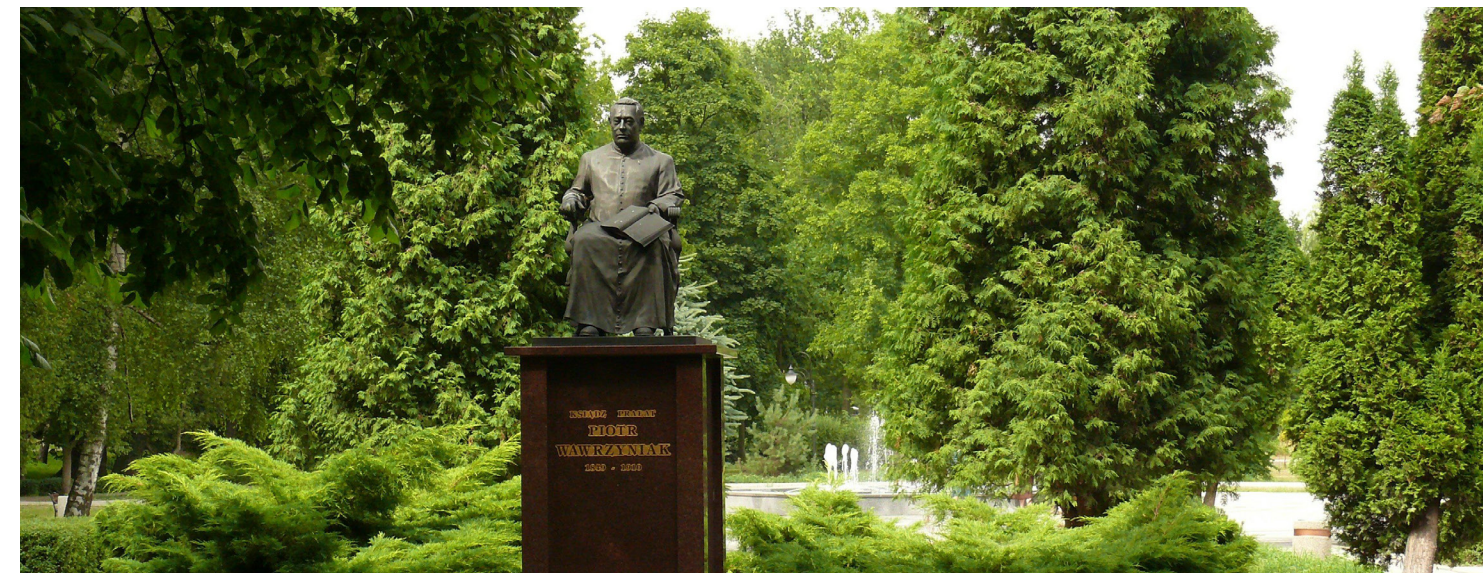
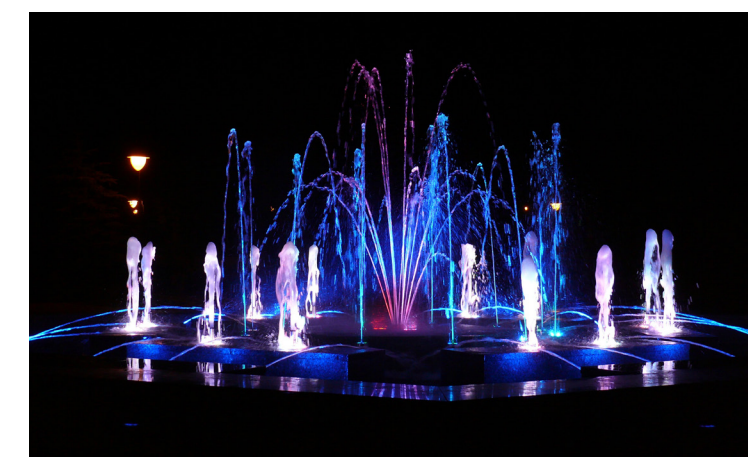

Park miejski położony jest w centralnej części miasta, będąc jednocześnie charakterystycznym i wyróżniającym elementem przestrzeni Mogilna. W 2010 roku zakończono prace przy jego rewitalizacji w ramach projektu „Podniesienie atrakcyjności turystycznej miasta Mogilna poprzez jego rewitalizację”.

Powstała fontanna wraz z niezbędną infrastrukturą, przebudowano alejki parkowe wraz z nowym oświetleniem jak również zamontowano monitoring w celu podniesienia bezpieczeństwa. Fontanna swą stylistyką nawiązuje do Mogilna poprzez wkomponowanie w jej kształt elementu herbu miasta, czyli trzech skrzyżowanych krzyży (widoczne jest to w rzucie z góry). Niecka fontanny ma kształt sześcioboku foremnego ze strumieniami wodnymi o zróżnicowanej wysokości i natężeniu, które dodatkowo są podświetlane w pięciu wzajemnie współgrających kolorach. Fontanna pokryta jest płytami kamiennymi, po których można chodzić. Dodatkowo park wzbogacono o nową szatę roślinną. Dotychczasowe nasadzenia charakteryzowały się pewną przypadkowością co nie sprzyjało atrakcyjności miejsca. W projekcie pojawiły się zarówno krzewy, jak i małe drzewa, szereg roślin iglastych, kompozycje traw oraz masa kolorowych bylin. W parku znajduje się również amfiteatr letni z 300 miejscami dla widzów. Obiekt wykorzystywany jest podczas organizowanych latem koncertów czy imprez plenerowych, został oddany do użytku w maju 2011 roku. Dużym zainteresowaniem najmłodszych cieszy się także znajdujący się poblizu plac zabaw.

The city park is situated in the central part of the city while being a characteristic and distinctive element of the Mogilno space. In 2010, works on its revitalization were completed as part of the project “Increasing the tourist attractiveness of the city of Mogilno through its revitalization”.

A fountain was built with the necessary infrastructure, park alleys were rebuilt with new lighting, and monitoring was installed to increase security. The style of the fountain refers to Mogilno by incorporating an element of the city’s coat of arms into its shape, i.e. three crossed crosses (it is visible in the top view). The fountain basin has the shape of a regular hexagon with water jets of varying height and intensity, which are additionally illuminated in five mutually coordinating colors. The fountain is covered with walkable stone slabs. In addition, the park was enriched with a new flora. The existing plantings were characterized by a certain randomness, which did not favor the attractiveness of the place. The project featured both shrubs and small trees, a number of conifers, grass compositions and a mass of colorful perennials. There is also a summer amphitheater with 300 spectators in the park. The facility is used during concerts and outdoor events organized in the summer, it was put into use in May 2011. The nearby playground is also very popular among the youngest.

Mogilno - Miasto na szlaku Piastowskim

Kościół Farny św. Jakuba Większego Apostoła

St. James
Parish church

Pierwszy kościół parafialny pw. św. Jakuba pochodził z XII wieku, jego fundatorem był rycerz Zbylut - głowa potężnego rodu Pałuków. Obecny kościół farny zbudowany został w stylu gotyckim i pochodzi z 1511 roku o czym informuje napis wyryty na północnej skarpie apsydy: 1511 consumata est. Powyżej napisu jest widoczny najstarszy herb wykuty w kamieniu. Uroczysta konsekracja kościoła św. Jakuba miała miejsce podczas uroczystości Trójcy Przenajświętszej 24 maja 1592 roku, której dokonał ks. bp Jan Gniazdowski, sufragan gnieźnieński.

W świątyni, w głównym ołtarzu umieszczony jest obraz św. Jakuba Apostoła Większego patrona kościoła i parafii z XVIII wieku. W centralnej części ołtarza umieszczony jest krucyfiks z 1511 r. wykonany we Włoszech w Tyrolu, figury św. Jana Apostoła i Matki Bożej Bolesnej z XVIII wieku. Drzwi prowadzące do zakrystii pochodzą z 1511 r.

Ołtarze boczne ku czci Najświętszego Serca Pana Jezusa i Matki Bożej Anielskiej z obrazami Najświętszego Serca Pana Jezusa, Matki Bożej Nieustającej Pomocy, Matki Bożej Anielskiej, św. Barbary i figurami św. Antoniego i św. Franciszka z Asyżu są w stylu rokokowym i pochodzą z drugiej połowy XVIII wieku. W kruchcie kościoła znajdują się tablice poświęcone ks. prałatowi Wawrzyniakowi i Prymasowi Polski ks. kardynałowi Józefowi Glempowi.

W latach 1998 - 1910 proboszczem parafii był wielki kapłan, król czynu ks. prałat Piotr Wawrzyniak. Urodził się 30 stycznia 1849 roku w Wyrzecz koło Śremu. Zmarł 10 listopada 1910 roku w Poznaniu, a pochowany został na mogileńskim cmentarzu, gdzie w 1913 roku postawiono pomnik. Ksiądz prałat Piotr Wawrzyniak był nieustraszoną obrońcą polskości, wybitnym działaczem narodowym i spółdzielczym, organizatorem spółdzielni bankowych i kółek rolniczych w Wielkopolsce, na Śląsku, Warmii i Mazurach.

Był patronem Związku Spółek Zarobkowych oraz Gospodarczych w Poznaniu, przewodniczącym Rady Nadzorczej Banku Ludowego w Mogilnie oraz posłem na sejm pruski w Berlinie w latach 1894 - 1898. Powszechnie uważa się, że był człowiekiem jakiego społeczeństwo w czasach najsilniejszego naporu niemieckiego potrzebowało. Niemcy nazywali go „Niekoronowanym Królem Polski”.

The first parish church of st. Jakub came from the 12th century, its founder was the knight Zbylut - the head of the mighty Pałuk family. The present parish church was built in the Gothic style and dates from 1511, as stated in the inscription engraved on the northern slope of the apse: 1511 consumata est. Above the inscription is visible the oldest coat of arms carved in stone. Solemn consecration of St. Jakub took place during the celebration of the Holy Trinity on May 24, 1592, which was performed by Fr. Bishop Jan Gniazdowski, suffragan of Gniezno.

In the temple, in the main altar, there is a painting of St. James the Greater, the patron of the church and parish from the 18th century. In the central part of the altar there is a crucifix from 1511, made in Italy in Tyrol, the figures of St. John the Apostle and Our Lady of Sorrows from the 18th century. The door leading to the sacristy dates from 1511.

Side altars in honor of the Sacred Heart of Jesus and Our Lady of Angels with images of the Sacred Heart of Jesus, Our Lady of Perpetual Help, Our Lady of Angels, St. Barbara and the statues of St. Anthony and St. Francis of Assisi, they are in the Rococo style and come from the second half of the 18th century. In the church porch there are plaques dedicated to Fr. Prelate Wawrzyniak and the Primate of Poland, Fr. Cardinal Józef Glemp.

In the years 1998 - 1910, the parish priest was a great priest, the king of deeds, Fr. prelate Piotr Wawrzyniak. He was born on January 30, 1849 in Wyrzec near Śrem. He died on November 10, 1910 in Poznań, and was buried in the Mogilno cemetery, where a monument was erected in 1913. Father prelate Piotr Wawrzyniak was a fearless defender of Polishness, an outstanding national and cooperative activist, organizer of banking cooperatives and agricultural circles in Greater Poland, Silesia, Warmia and Mazury.

He was the patron of the Union of Profit and Economic Companies in Poznań, chairman of the Supervisory Board of the People's Bank in Mogilno and a member of the Prussian Sejm in Berlin in 1894-1898. It is commonly believed that he was a man whom society needed in the times of the strongest German pressure. The Germans called him the "Uncrowned King of Poland".

Mogilno - Miasto na Szlaku Piastowskim

Był patronem Związku Spółek Zarobkowych oraz Gospodarczych w Poznaniu, przewodniczącym Rady Nadzorczej Banku Ludowego w Mogilnie oraz posłem na sejm pruski w Berlinie w latach 1894 - 1898. Powszechnie uważa się, że był człowiekiem jakiego społeczeństwo w czasach najsilniejszego naporu niemieckiego potrzebowało. Niemcy nazywali go „Niekoronowanym Królem Polski”.

27 maja 1956 roku obok kościoła farnego przy Grocie Matki Bożej z Lourdes swoją mszę św. prymicyjną sprawował kardynał Józef Glemp. 28 sierpnia 1994 roku ks. arcybiskup Henryk Józef Muszyński - Metropolita Gnieźnieński poświęcił kopię obrazu Matki Bożej częstochowskiej oddając pod opiekę Maryi mieszkańców ziemi mogileńskiej.

W latach 1994 - 2017 ks. proboszcz Zenon Lewandowski wraz z parafianami ufundowali nowe ogrodzenie od strony północnej, nowe przejście i granitowe schody do kościoła, nowe chodniki prowadzące do i wokół kościoła oraz przy plebanii, posadzkę i nowy dach na kościele, wymalowano wnętrze świątyni, odnowiono ołtarze boczne, przywrócono ołtarz główny, organy wyremontowano, wykonano nowe ławki i konfesjonały, przywrócono kopię XVIII-wiecznej drogi Krzyżowej. Wyremontowano plebanie.

W ostatnim okresie dzięki ekipie konserwatorskiej specjalizującej się w renowacji zabytków odnowiono w całości elewacje zewnętrzne ścian południowej i zachodniej kościoła oraz rozpoczęto prace na ścianie północnej od strony rynku. Zainstalowano również metalową poręcz od poziomu jeziora pod samo wejście do świątyni oraz metalowe lampy i poręcze na kościele. Przebudowano grożące zawaleniem wejście do sali prałackiej oraz tymczasowo zabezpieczono wpisane do rejestru zabytków mury ogrodzenia świątyni. Ponadto, wykonano prace ziemne, dzięki którym powstał parafialny parking. W kościele pojawiły się obszycia na ławkach i obraz św. siostry Faustyny oraz zestaw multimedialny dla celów duszpasterskich.

On May 27, 1956, next to the parish church at the Grotto of Our Lady of Lourdes, he celebrated his Mass. the primary one was Cardinal Józef Glemp. On August 28, 1994, Fr. Archbishop Henryk Józef Muszyński - Metropolitan of Gniezno consecrated a copy of the painting of Our Lady of Częstochowa, entrusting the inhabitants of the Mogilno land to Mary's protection.

In the years 1994 - 2017, Fr. parish priest Zenon Lewandowski together with parishioners funded a new fence on the north side, a new passage and granite stairs to the church, new pavements leading to and around the church and at the presbytery, the floor and a new roof on the church, the interior of the temple was painted, side altars were restored, the main altar was restored, the organ was renovated, new pews and confessionals were made, a copy of the 18th-century Way of the Cross was restored. The presbytery was renovated.

Recently, thanks to the conservation team specializing in the renovation of monuments, the external facades of the southern and western walls of the church have been completely renovated, and work has begun on the northern wall from the market square. A metal railing was also installed from the lake level to the entrance to the temple, and metal lamps and handrails on the church. The entrance to the pre-palace hall, which was in danger of collapsing, was rebuilt and the brick fence of the temple entered in the register of monuments was temporarily secured. In addition, earthworks were carried out, thanks to which the parish car park was created. In the church, hems on the pews and a painting of St. Faustina and a multimedia set for pastoral purposes.

The Benedictine monastery

Klasztor pobenedyktynski

Mogilno - Miasto na szlaku Piastowskim

Wzniesiony w Mogilnie w XI w. przez zakon benedyktynów klasztor i kościół zajmuje teren niewielkiego wzgórza przy północno-wschodnim brzegu Jeziora Mogileńskiego. W 1816 władze pruskie zabroniły przyjmowania nowych zakonników, a w 1833 przeprowadziły likwidację klasztoru, którego zabudowania uległy dewastacji.

Do 1994 r. większa część zabudowy klasztornej była w administracji państwa. Od 1998 r. z inicjatywy ks. arcybiskupa Henryka Muszyńskiego powstało w klasztorze Europejskie Centrum Spotkań „Wojciech-Adalbert”, które swoją działalność rozpoczęło 11 lipca 2000 r. Od 1 stycznia 2014 r. klasztor zamieszkują Bracia Mniejsi Kapucyni Prowincji Warszawskiej, którzy przejęli posługę w tutejszej parafii. Kościół św. Jana Apostoła był wielokrotnie przebudowywany. Mimo to zachował swoją pierwotną formę bazyliki romańskiej z akcentami gotyku, renesansu i baroku. Podczas prac renowacyjnych (m.in. zdejmowanie tynków) odsłonięto najbardziej wartościowe historycznie mury romańskie oraz XIII-wieczną posadzkę w prezbiterium. Na szczególną uwagę zasługuje „kościół dolny”. Krypta zachodnia – jako jedna z trzech takich w Europie – jest świadkiem chrześcijańskiego ducha Europy. Krypta zachodnia „perła Mogilna” i środkowa jaśnieją po remoncie i renowacji. To w nich została stworzona stała wystawa historii kościoła i klasztoru pobenedyktynskiego.

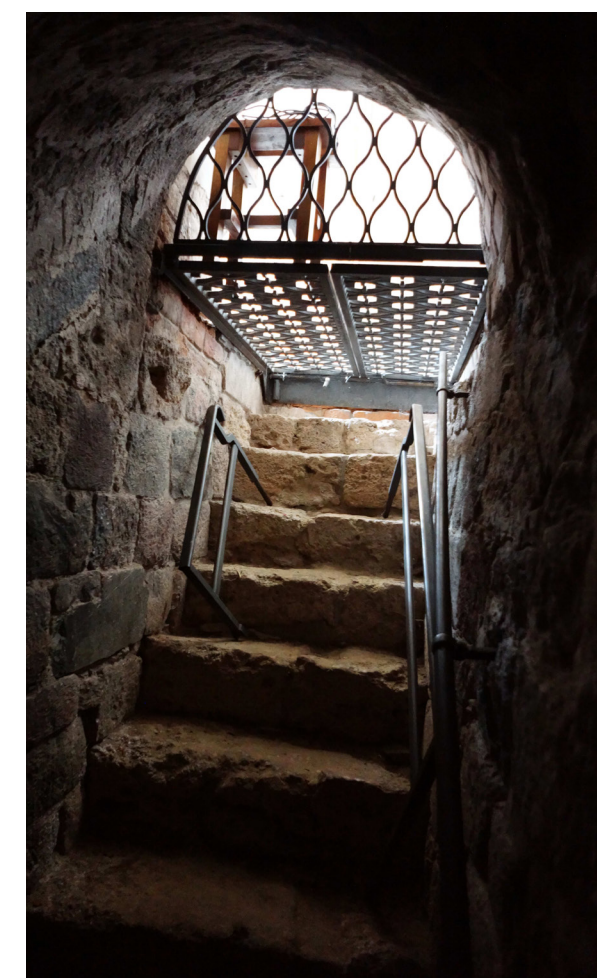
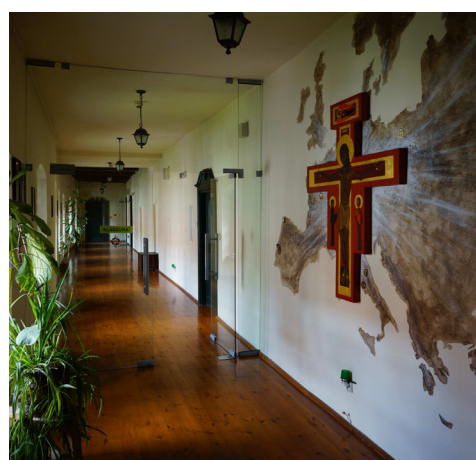
The monastery and church erected in Mogilno in the 11th century by the Benedictine Order occupies the area a small hill on the north-eastern shore of Lake Mogilno. In 1816 the authorities the Prussians forbade the admission of new monks, and in 1833 they were liquidated a monastery whose buildings were devastated.

Until 1994, most of the monastic buildings were under the state administration. Since 1998, on the initiative of Fr. Archbishop Henryk Muszyński, the European Meeting Center “Wojciech-Adalbert” was established in the monastery, which began on July 11, 2000. From January 1, 2014, the monastery was inhabited by Capuchin Friars Minor of the Warsaw Province, who took over the ministry in the local parish. St. John the Apostle was rebuilt many times. Nevertheless, it has retained its original form of a Romanesque basilica with accents of Gothic, Renaissance and Baroque. During the renovation works (including removing plaster), the most historically valuable Romanesque walls and the 13th-century floor in the presbytery were uncovered. The “lower church” deserves special attention. The Western Crypt - as one of three such in Europe - is a witness of the Christian spirit of Europe. The western crypt “Pearl of Mogilno” and the middle crypt glow after renovation and renovation. It was there that a permanent exhibition of the history of the post-Benedictine church and monastery was created.

Podczas zwiedzania można zapoznać się bliżej z charyzmatem benedyktynów, historią kościoła i klasztoru, kalendarium czy wynikami badań archeologicznych, które zostały umieszczone na aranżacjach graficznych. Zwiedzanie wystawy muzealnej rozpoczyna się chorałem gregoriańskim, który rozbrzmiewa w XI-wiecznej krypcie, tam też przywita nas postać mnicha. Na wystawie dostępne są zbiory parafii pw. św. Jana Apostoła powstałe po badaniach z lat 1970-1980. Wewnątrz na uwagę zasługują sklepienia świątyni: gwiazdźdiste w nawie głównej i prezbiterium, kryształowe w nawach bocznych, żaglaste w kaplicach po obu stronach kruchty, kolebkowe z lunetami w krypcie wschodniej i krzyżowe w krypcie zachodniej. We wnętrzu kościoła znajdują się barokowe ołtarze, główny z obrazem Matki Boskiej Śnieżnej z początku XVII wieku i witrażem Ukrzyżowanie z 1890 r. Pod chórem malowidło ściennie z 1814 r. z postacią króla Bolesława Śmiałego na tle panoramy miasta, autorstwa Jana Okrolniewicza. Na klasztornym wirydarzu, centralnym punktem jest najstarsza w Polsce kamienna studnia z XI w. głęboka na 8 metrów.

During the tour, you can learn more about the Benedictine charism, the history of the church and monastery, the calendar, and the results of archaeological research, which were placed on graphic arrangements. Visiting the museum exhibition begins with a Gregorian chant that resounds in the 11th-century crypt, where we will also be welcomed by a monk. The exhibition includes the collections of the parish of st. John the Apostle, created after research from 1970-1980. Inside, the temple's vaults deserve attention: stellar ones in the nave and chancel, crystal ones in the aisles, sail ones in the chapels on both sides of the porch, barrel vaults with lunettes in the eastern crypt and cross vaults in the western crypt. Inside the church there are baroque altars, the main one with a painting of Our Lady of the Snow from the beginning of the 17th century and a stained glass window Crucifixion from 1890. Under the choir, there is a wall painting from 1814 with the figure of King Bolesław the Bold against the city panorama by Jan Okrolniewicz. In the cloister's patio, the central point is the oldest stone well in Poland from the 11th century, 8 meters deep.

Mogilno - Współpraca międzynarodowa

Miasta Partnerskie

The Partnership Towns

BRODY

Gmina Mogilno ma podpisane dwie umowy partnerskie z miejscowościami: Engelskirchen w Niemczech oraz Brody na Ukrainie.

Współpraca między Mogilnem a Engelskirchen została zainicjowana w 2005 roku przez partnerstwo Gimnazjum Aggertal w Engelskirchen z Gimnazjum im. ks. Piotra Wawrzyniaka w Mogilnie. Engelskirchen to miejscowość i gmina w Niemczech, zlokalizowana w Nadrenii Północnej - Westfalii, w odległości 40 km. od Kolonii, w powiecie Oberberg, licząca ponad 19 tys. mieszkańców. 19 maja 2011 roku w Engelskirchen została zawiązana Rada Miast Partnerskich Engelskirchen – Mogilno, której celem jest budowanie partnerstwa pomiędzy naszymi gminami. W 2012 roku Rada Miejska w Mogilnie podjęła uchwałę nr XX/222/12 w sprawie współpracy między społecznościami gmin Mogilno i Engelskirchen. W ramach współpracy odbywa się coroczna wymiana młodzieży, mająca na celu naukę języka, poznawanie kultury i zwyczajów. Od 2011 roku delegacja z naszej gminy uczestniczy w kiermaszu bożonarodzeniowym na którym przygotowywane jest stoisko z tradycyjnymi potrawami i rękodziełem.

Współpraca między Mogilnem a Engelskirchen została zainicjowana w 2005 roku przez partnerstwo Gimnazjum Aggertal w Engelskirchen z Gimnazjum im. ks. Piotra Wawrzyniaka w Mogilnie. Engelskirchen to miejscowość i gmina w Niemczech, zlokalizowana w Nadrenii Północnej - Westfalii, w odległości 40 km. od Kolonii, w powiecie Oberberg, licząca ponad 19 tys. mieszkańców. 19 maja 2011 roku w Engelskirchen została zawiązana Rada Miast Partnerskich Engelskirchen – Mogilno, której celem jest budowanie partnerstwa pomiędzy naszymi gminami. W 2012 roku Rada Miejska w Mogilnie podjęła uchwałę nr XX/222/12 w sprawie współpracy między społecznościami gmin Mogilno i Engelskirchen. W ramach współpracy odbywa się coroczna wymiana młodzieży, mająca na celu naukę języka, poznawanie kultury i zwyczajów. Od 2011 roku delegacja z naszej gminy uczestniczy w kiermaszu bożonarodzeniowym na którym przygotowywane jest stoisko z tradycyjnymi potrawami i rękodziełem.

Współpraca między Mogilnem a Brodami została nawiązana w maju 2006 r. z inicjatywy dyrektora Gimnazjum w Mogilnie Hieronima Rumianowskiego oraz nauczycielki Irminy Leśnej. Dotyczyła głównie wymiany młodzieży między mogileńskim Gimnazjum a Gimnazjum im. Iwana Trusha w Brodach. Spotkania te są okazją do poznawania języków obcych, zwyczajów, metod nauczania, kultury, zwiedzania zabytków. Brody, wcześniej Lubicz, to miasto w zachodniej Ukrainie w obwodzie lwowskim nad Suchowółką liczące ponad 17 tys. mieszkańców. Uchwała o współpracy została podjęta przez Radę Miejską w Mogilnie 17 maja 2008 roku (Uchwała nr XX/184/08).

Współpraca między Mogilnem a Brodami została nawiązana w maju 2006 r. z inicjatywy dyrektora Gimnazjum w Mogilnie Hieronima Rumianowskiego oraz nauczycielki Irminy Leśnej. Dotyczyła głównie wymiany młodzieży między mogileńskim Gimnazjum a Gimnazjum im. Iwana Trusha w Brodach. Spotkania te są okazją do poznawania języków obcych, zwyczajów, metod nauczania, kultury, zwiedzania zabytków. Brody, wcześniej Lubicz, to miasto w zachodniej Ukrainie w obwodzie lwowskim nad Suchowółką liczące ponad 17 tys. mieszkańców. Uchwała o współpracy została podjęta przez Radę Miejską w Mogilnie 17 maja 2008 roku (Uchwała nr XX/184/08).

Mogilno - Miasto na szlaku Piastowskim

Miejska Biblioteka Publiczna

The Municipal Public Library

11 maja 2017 roku uroczyście otwarto nowy obiekt Miejskiej Biblioteki Publicznej w Mogilnie, który wraz z tarasem zajmuje 1941 m². Tu znajduje się czytelnia z salą konferencyjną, pracownia regionalna, sale interaktywna i multimediałna, czytelnia letnia na tarasie oraz Oddział dla Dzieci.

Nowoczesny, dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych obiekt powstał dzięki dofinansowaniu z Instytutu Książki w wysokości 1.999.995 zł na realizację zadania „Adaptacja i modernizacja hali sportowej Sokół na potrzeby Miejskiej Biblioteki Publicznej w Mogilnie” oraz dotacji celowej z Gminy Mogilno w wysokości 838.979,45 zł i rzeczowego wkładu własnego biblioteki, który wynosił 506.665 zł. Dzięki nowej siedzibie placówka prowadzi regularne zajęcia z dziećmi, organizuje spotkania autorskie i wykłady. Działa w niej Dyskusyjny Klub Książki, koło szachowe, odbywają się cykliczne zajęcia z kodowania, dostępne są gry planszowe i xbox.

Wypożyczalnia o powierzchni 426 m² umożliwia wolny dostęp do zbiorów. Placówka na bieżąco zaopatruje się w nowości wydawnicze z różnych dziedzin, literaturę dla dzieci i publikacje regionalne. Regularnie uzupełniane są zbiory audiobooków. Osoby z dysfunkcją wzroku mogą korzystać z czytników. Biblioteka dysponuje także prasą lokalną,

On May 11, 2017, the new building of the Municipal Public Library in Mogilno was officially opened, which, together with the terrace, covers 1,941 m². There is a reading room with a conference room, a regional workshop, interactive and multimedia rooms, a summer reading room on the terrace and a children's department.

The modern facility, adapted to the needs of disabled people, was created thanks to the funding from the Book Institute in the amount of PLN 1,999,995 for the implementation of the task “Adaptation and modernization of the Sokół sports hall for the needs of the Municipal Public Library in Mogilno” and a special-purpose grant from the Mogilno Commune in the amount of PLN 838,979.45 and the library's in-kind contribution, which amounted to PLN 506,665. Thanks to the new seat, the facility conducts regular classes with children, organizes author meetings and lectures. There is a Book Discussion Club, a chess club, cyclical coding classes, board games and xbox are available.

The 426 m² lending room offers free access to the collection. The facility constantly stocks new publications in various fields, children's literature and regional publications. The collections of audiobooks are regularly supplemented. Visually impaired people can use readers. The library also has local, national and professional press. Its users have access to Wi-Fi and the Internet. On site you can benefit from Akademika offering scientific publications.

The facility provides codes for e-books on the IBUK Libra and Legimi platforms and language courses on the Lerni

ogólnopolską i fachową. Jej użytkownicy mają dostęp do Wi-Fi i Internetu. Na miejscu można skorzystać z Akademiki oferującej publikacje naukowe.

W placówce udostępniane są kody do ebooków na platformach IBUK Libra, Legimi oraz kursów językowych na platformie Lerni oraz on-line katalog zbiorów <https://www.mogilno-mbp.sowwwa.pl/>

Biblioteka zaprasza do odwiedzenia <http://www.mogilno.naszabiblioteka.com/> oraz do kontaktu mailowego na biblioteka@mbp.mogilno.pl lub telefonicznego 52 315 25 94 lub 510 814 965.

platform, as well as the online catalog of the collections <https://www.mogilno-mbp.sowwwa.pl/>

The library invites you to visit <http://www.mogilno.naszabiblioteka.com/> and contact us by e-mail at Biblioteka@mbp.mogilno.pl or by phone at 52 315 25 94 or 510 814 965.

FOT

TEXT + fot

TEXT + fot

Mogilno - Miasto na szlaku Piastowskim

Kultura, rozrywka i sport

Culture,
Entertainment
and Sport

Oferta kulturalna, rekreacyjna i sportowa Mogilna jest bardzo bogata. Świadczy o tym wypełniony po brzegi kalendarz wydarzeń i imprez organizowanych cyklicznie. W mieście prężnie działają instytucje kulturalne, kluby sportowe i stowarzyszenia, które na stałe wpisały się w życie Mogilna.

Wśród ważniejszych imprez kulturalnych w gminie Mogilno znalazły się m.in.: Dni Mogilna, Mogileńska Akademia Filmowa, Przegląd Obrzędów Zapustnych „Podkoziółek”, Zjazd Miłośników Pojazdów Militarnych i Ratowniczych w Chabsku, festyn „Chlebem i miodem”, „Zaduszki poetycko – muzyczne”, konkurs „Gwiazdkowe pierniki”, Święto kaszy, Regionalne Targi Rolne w Bielicach.

Pasjonaci sportu natomiast mogą uczestniczyć w wydarzeniach takich jak: Rozbiegane Mogilno, United Dance Arena, Back to the Roots – Street Ball Mogilno, Street Football, turnieje piłkarskie im. Leona Dworaka i Michała Olszewskiego, cykl turniejów piłki siatkowej plażowej „Fala” w Wiczanowie, Grand Prix Mogilna w tenisie stołowym, turniej piłki nożnej Oldboy Cup, Ogólnowiejski Turniej Piłki Nożnej w Gozdaninie czy Mistrzostwa Mogilna w Pływaniu.

The cultural, recreational and sports offer of Mogilno is very rich. This is evidenced by the calendar filled to the brim with events and events organized periodically. The city is full of cultural institutions, sports clubs and associations that have become a permanent part of Mogilno's life. The most important cultural events in the Mogilno commune include: Mogilno Days, Mogilno Film Academy, the Festival of Carnival Rites “Podkoziółek”, the Congress of Military and Rescue Vehicle Enthusiasts in Chabsko, the “Bread and Honey” festival, “Poetic and musical All Souls”, competition “Christmas gingerbread”, Festival of groats, Regional Agricultural Fair in Bielice.

Sports enthusiasts can participate in events such as: Rozbiegane Mogilno, United Dance Arena, Back to the Roots - Street Ball Mogilno, Street Football, Leon Dworek and Michał Olszewski, the series of beach volleyball tournaments “Fala” in Wiczanów, the Mogilna Grand Prix in table tennis, the Oldboy Cup football tournament, the National Football Tournament in Gozdanin or the Mogilno Swimming Championship.

Mogileńskie Spotkania Plastyczne

Ich początki sięgają 1966 roku, a dokładnie 13 września. Odbył się wtedy wernisaż w holu kina “Tęcza” z pracami Józefa Myślickiego. MSP odbywają się cyklicznie co dwa lata i mają ogólnopolski zasięg. Wystawę Główną uzupełniają wydarzenia i wystawy towarzyszące. Spotkania są prezentacjami wizualnymi o otwartej formule ideowej i ekspozycyjnej. Obejmują szeroko pojęte środowisko plastyczne: członków grup, klubów, zespołów oraz indywidualnych twórców zajmujących się jedną z dziedzin sztuk plastycznych wraz z ich pograniczami. Wszystkie zdarzenia są pokazem i wskazaniem na różnorodność języka plastycznego, który odnosi się do rozwiązań płaszczyznowych i przestrzennych, jak również zawiera się w obrazie filmowym, przedstawieniu teatralnym czy literaturze i muzyce. Są elementem tradycji oraz dużym wydarzeniem kulturowym dla społeczności Mogilna. Ich celem jest przedstawienie postaw i osiągnięć twórczych ujawniających się w różnych dziedzinach wizualnej wypowiedzi. Mogileńskie Spotkania Plastyczne zapraszają do aktywności, umożliwiają pokaz prac wszystkim tworzącym w domu, na uboczu, daleko od centrów kulturalnych kraju. Organizatorzy kierują zaproszenie do wszystkich, dla których „spotkanie” z szeroko pojętą kulturą i twórczością jest sprawą nieobojętną.

Mogilno Art Meetings

Their origins date back to 1966, to be precise, September 13. There was a vernissage in the hall of the “Tęcza” cinema with works by Józef Myślicki. MSP are held cyclically every two years and have a nationwide range. The main exhibition is complemented by accompanying events and exhibitions. The meetings are visual presentations with an open ideological and exhibition formula. They include the broadly understood artistic environment: groups of members, clubs, teams and individual artists dealing with one of the fields of fine arts along with their borderlands. All events are a show and an indication of the diversity of the visual language, which refers to planar and spatial, as well as is contained in a film image, theater performance, literature and music. There are local events and cultural cultural events for the Mogilno community. Their presentation presents the achievements and achievements of the creative forecast in different language versions. The Mogilno Art Meetings invite you to be active, showcase your works at home, away from the country's cultural centers. The organizers invite everyone for whom the “encounter” with the broadly understood culture and creativity is not indifferent.

Ogólnopolski Festiwal Filmów Satyrycznych „Pyszadło”

Organizatorem jest Mogileński Dom Kultury ma charakter konkursu najlepszych filmów satyrycznych, surrealistycznych i komediogramatów, krajowych i zagranicznych. Na program Festiwalu składają się dostępne dla publiczności m.in. pokazy konkursowe polskich filmów fabularnych i dokumentalnych oraz zagranicznych w ramach cyklu „Satyrą w świat - Świat satyry”, pokazy specjalne i retrospektywy, konferencje prasowe twórców, spotkania z publicznością, a także imprezy towarzyszące (warsztaty, wystawy, koncerty, kino plenerowe). Do tej pory, w ramach czterech edycji „Pyszadła”, Mogilno gościło Stanisława Tyma, Jerzego Gruzę, Marka Koterbskiego i Jacka Fedorowicza, którzy odebrali nagrody honorowe za dorobek artystyczny życia, a także innych znanych i lubianych aktorów, reżyserów i artystów jaśk: Marian Dziędziel, Krystyna Podleska, Joanna Kurowska, Mieczysław Hryniewicz, Kinga Dębska, Stanisława Celińska, Jacek Kawalec czy też Henryk Sawka. Muzycznym akcentem jednego z ostatnich wydarzeń był zespół Big Cyc i spotkanie z Krzysztofem Skibą.

The National Festival of Satirical Films “Pyszadło”

It organized by the Mogilno House of Culture, is a competition of the best satirical, surreal and comedy-drama films, both domestic and foreign. The program of the Festival consists of, among others, available to the public competition screenings of Polish feature, documentary and foreign films as part of the series “Satire in the world - World of satire”, special screenings and retrospectives, press conferences of authors, meetings with the audience, as well as accompanying events (workshops, exhibitions, concerts, open-air cinema). So far, as part of four editions of “Pyszadło”, Mogilno has hosted Stanisław Tym, Jerzy Gruza, Marek Koterbski and Jacek Fedorowicz, who received honorary awards for their artistic achievements, as well as other well-known and popular actors, directors and artists JASK: Marian Dziędziel, Krystyna Podleska, Joanna Kurowska, Mieczysław Hryniewicz, Kinga Dębska, Stanisława Celińska, Jacek Kawalec or Henryk Sawka. The musical accent of one of the last events was the Big Cyc band and the meeting with Krzysztof Skiba.

Rajd Weteranów Szos po Ziemi Mogileńskiej

Impreza, która na stałe wpisała się do kalendarza motoryzacyjnych imprez ogólnopolskich. Uczestniczą w niej pojazdy liczące co najmniej 25 lat. Jego celem jest promocja walorów turystyczno-krajobrazowych ziemi mogileńskiej oraz rozwijanie zainteresowań związanych z historią motoryzacji i turystyką krajoznawczą. W ramach rajdu uczestnicy mają do pokonania trasę na której czekają na nich liczne atrakcje i konkurencje m.in. konkurs jazdy sprawnościowej po torze przeszkód, sprawdzian z wiedzy o przepisach ruchu drogowego i historii motoryzacji. Dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców cieszy się wystawa zabytkowych pojazdów, która towarzyszy rajdowi. Organizatorami wydarzenia jest Stowarzyszenie Motoklasyzni przy wsparciu samorządu, jednostek organizacyjnych gminy i sponsorów. Do tej pory odbyło się 15 edycji rajdu.

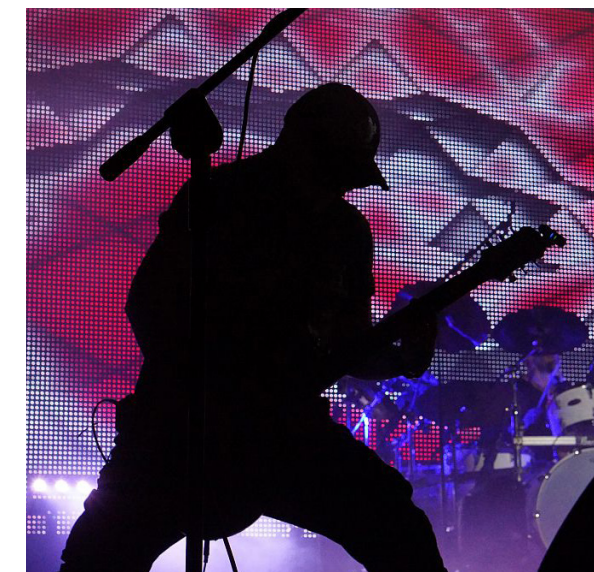
Road Veterans Rally in the Mogilno Land

An event that has become a permanent fixture in the calendar of nationwide automotive events. Vehicles that are at least 25 years old are participating. Its aim is to promote the tourist and landscape values of the Mogilno region and to develop interests related to the history of the automotive industry and sightseeing tourism. As part of the rally, participants have to overcome a route where numerous attractions and competitions await them, including fitness driving competition on the obstacle course, test of knowledge about road traffic regulations and the history of the automotive industry. The exhibition of historic vehicles that accompanies the rally is very popular among the residents. The event is organized by the Motoclassical Association with the support of the local government, organizational units of the commune and sponsors. So far, there have been 15 editions of the rally.

TEXT + fot.

TEXT + fot.

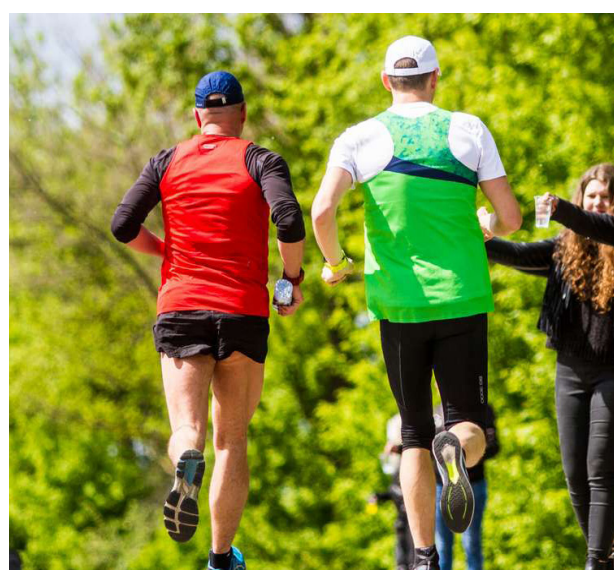

Ogólnopolski Bieg im. Jana Kilińskiego

Organizowany jest od 1992 r. w rocznicę Konstytucji 3 Maja na obszarze dwóch województw – wielkopolskiego i kujawsko – pomorskiego. Swoim zasięgiem obejmuje gminy Mogilno i Trzemeszno. Pierwszych 16 biegów odbywało się na dystansie 18,2 km, natomiast od 2008 r. przy częściowo zmienionej formule i trasie bieg ten stał się półmaratonem ze startem z mogileńskiego Rynku i metą oraz ceremonią zakończenia na stadionie w Trzemesznie. Obecnie dystans wynosi 21,097 km. O ogólnopolskiej randze tej imprezy świadczy przekrój uczestników pochodzących z całej Polski. Imprezie głównej towarzyszą biegi młodzieżowe i dziecięce biegi krótkodystansowe mające za patrona (od 1996) Henryka Bisikiewicza (mistrza szewskiego i pasjonata Jana Kilińskiego), które urzeczywistniają masowy charakter imprez.

National Run for them. Jan Kiliński

It has been organized since 1992 on the anniversary of the May 3rd Constitution in the area of two provinces - Wielkopolskie and Kujawsko-Pomorskie. It covers the municipalities of Mogilno and Trzemeszno. The first 16 runs were held at a distance of 18.2 km, while from 2008, with a partially changed formula and route, this run became a half-marathon with the start from the Main Square and the finish line, and the closing ceremony at the stadium in Trzemeszno. Currently, the distance is 21,097 km. The cross-section of participants from all over Poland proves the nationwide rank of this event. The main event is accompanied by youth runs and children's short-distance runs under the patronage (since 1996) of Henryk Bisikiewicz (a shoemaker master and enthusiast of Jan Kiliński), which make the events of mass a reality.

Sport

Sport Clubs

Mogilno - Miasto na szlaku Piastowskim

Kluby sportowe

TEXT + fot.

SPORT

TEXT + fot.

SPORT

TEXT + fot.

KLUBY SPORTOWE

TEXT + fot.

OBIEKTY SPORTOWE

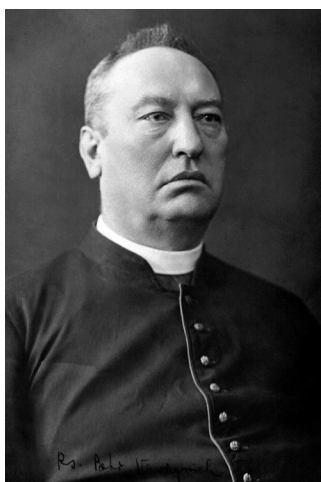
TEXT + fot.

Well known people

Mogilno - Miasto na szlaku Piastowskim

Ks. Piotr • Wawrzyniak

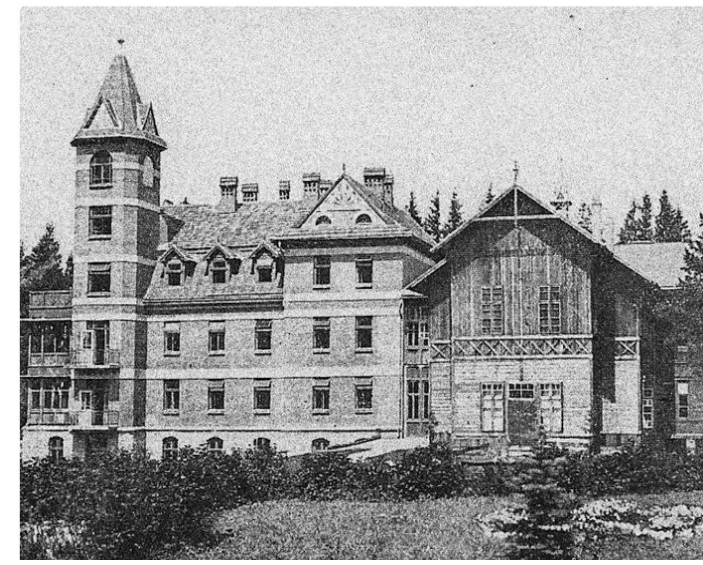
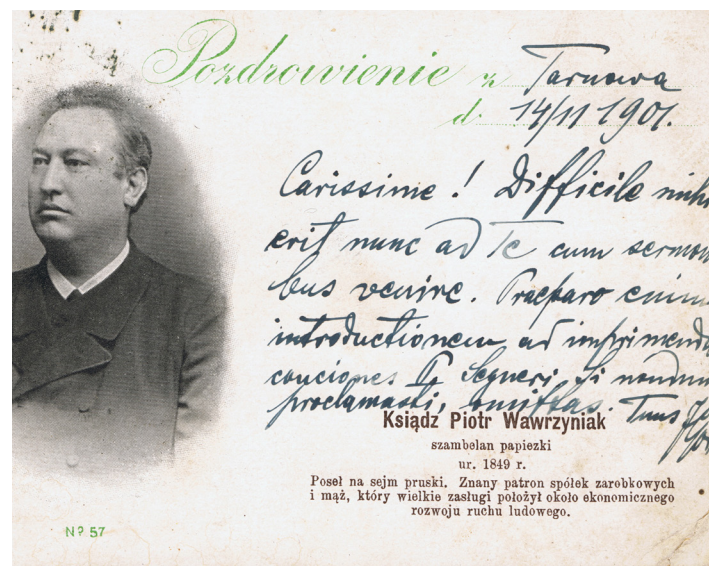

Urodził się 30 stycznia 1849 r. w Wyrzeczce nieopodal Śremu. Kapłan, społecznik, spółdzielca, wybitny mąż stanu, patriota. Uczył się w śremskim gimnazjum, był alumnem seminariów duchownych w Poznaniu i Gnieźnie, a potem stypendystą władz pruskich na Wydziale Teologicznym w Monasterze. Interesowały go nauki przyrodnicze oraz matematyka. Jego świadomość narodową kształtowały opowieści dziadka Marcina – powstańca Wiosny Ludów oraz udział w towarzystwie „marianów”, do którego wstąpił w 1865 r., a którego zadaniem było samokształcenie uczniów w nauce historii, literatury, języka ojczystego. Święcenia kapłańskie otrzymał 11 sierpnia 1872 r. z rąk ks. bpa Józefa Cybichowskiego. Posługę kapłańską i działalność społeczną rozpoczął w Śremie. W 1878 r. przyłączył Bank Ludowy w Śremie do Związku Spółek Zarobkowych i Gospodarczych, któremu patronował od 1891 r. W dwa lata później założył „Poradnik dla Spółek” – organ Związku. Popierał spółki parcelacyjne oraz spółdzielnie zbytu i zaopatrzenia rolniczego, tzw. „Rolniki”. W Berlinie utworzył pierwszą na terenie Niemiec polską instytucję kredytową „Skarbona”.

Swoją działalnością objął z czasem także Górną Śląsk, Pomorze oraz Warmię i Mazury. W 1896 r. pod pretekstem uczestnictwa w I Polsko - Katolickim Kongresie udał się do Stanów Zjednoczonych, by zachęcić środowiska emigracyjne do współpracy z polskimi bankami ludowymi. W latach 1894-96 był posłem na sejm pruski. Po 26 latach zajmowania stanowiska wikarego w Śremie, ks. Piotr Wawrzyniak 22 grudnia 1898 r. został proboszczem parafii św. Jakuba w Mogilnie wraz z włączonym do niej poklasztornym kościołem św. Jana. Stąd kierował dotychczasową działalnością, zarządzał Drukarnią i Księgarnią św. Wojciecha w Poznaniu. W tym czasie również pod Zakopanem założył dom wypoczynkowy dla księży, tzw. Księżówkę. Jego przybycie do Mogilna i objęcie probostwa stało się początkiem zmian dla miasta. Księdzu Wawrzyniakowi przypisuje się wyremontowanie kościoła farnego, renowację organów, rozbudowę plebani i założenie ogrodu przy kościele św. Jakuba, wodociągi w budynkach kościelnych i klasztornych, powiększenie i uporządkowanie cmentarza, utworzenie salki zebrań dla stowarzyszeń oraz otwarcie Banku Ludowego. Wniósł ogromny wkład w rozwój polskiej spółdzielczości. Był urzeczywistnieniem pozytywistycznej „pracy u podstaw”. Należał do silnych indywidualności Wielkopolski drugiej połowy XIX i początku XX wieku. Zmarł nagle, nocą z 9 na 10 listopada 1910 r. Został pochowany na mogileńskim cmentarzu.

He was born on January 30, 1849 in Wyrzec, near Śrem. Priest, social activist, cooperative, outstanding statesman, patriot. He studied at a junior high school in Śrem, he was an alumnus of the seminaries in Poznań and Gniezno, and then a scholarship holder of the Prussian authorities at the Faculty of Theology in Monastery. He was interested in natural sciences and mathematics. His national consciousness was shaped by the stories of his grandfather, Marcin, an insurgent of the Spring of Nations, and his participation in the company of “Marians”, which he joined in 1865, whose task was to educate students in learning history, literature and the mother tongue. He was ordained a priest on August 11, 1872 by Fr. Bishop Józef Cybichowski. He began his priestly service and social activity in Śrem. In 1878, he joined the People's Bank in Śrem to the Union of Profit and Economic Companies, under its patronage from 1891. Two years later, he founded “Poradnik dla Spółek” - a body of the Union. He supported parceling companies and agricultural sales and supply cooperatives, the so-called “Farmers” With time, it also covered Upper Silesia, Pomerania and Warmia and Masuria. In 1896, under the pretext of participation in the First Polish-Catholic Congress, he went to the United States to encourage

the émigré community to cooperate with Polish people's banks. In the years 1894-96 he was a member of the Prussian Seym. After 26 years as a vicar in Śrem, Fr. Piotr Wawrzyniak on December 22, 1898 became the pastor of the parish of St. James in Mogilno, together with the former monastery church of St. John. From here, he managed the previous activities, managed the Printing House and Bookshop of St. Wojciech in Poznań. At that time, he also founded a holiday home for priests near Zakopane, the so-called Book book. His arrival in Mogilno and taking over the rectory marked the beginning of changes for the city. Father Wawrzyniak is credited with the renovation of the parish church, the renovation of the organ, the expansion of the rectory and the establishment of a garden at the church of St. Jakub, waterworks in church and monastery buildings, enlargement and arrangement of the cemetery, creation of a meeting room for associations and the opening of the People's Bank. He made a huge contribution to the development of Polish cooperatives. It was an embodiment of positivist “grassroots work”. He belonged to the strong individualities of Greater Poland in the second half of the 19th and early 20th centuries. He died suddenly, on the night of November 9-10, 1910. He was buried in the Mogilno cemetery.

Kurt • Lewin

Urodził się 9 września 1890 r. w Mogilnie. Filozof i psycholog amerykański pochodzenia żydowskiego. Przez dwa lata uczęszczał do miejscowego chederu (żydowska podstawowa szkoła religijna). Kontynuował naukę w Liceum im. Cesarza Fryderyka Wilhelma w Poznaniu, a później w berlińskim Liceum im. Cesarzowej Wiktorii Augusty, kończąc ją w 1909 r. dyplomem maturalnym. W sierpniu 1933 r. wyemigrował do Stanów Zjednoczonych. Do najważniejszych jego prac należą: *Vorsatz, Wille und Bedürfnis* (Postanowienie, wola i potrzeba) – 1926; *Gesetz und Experiment in der Psychologie* (Zasada i doświadczenie w psychologii) - 1927; *Dynamic Theory of Personality* (Dynamiczna teoria osobowości) - 1935; *Principles of Topological Psychology* (Zasady psychologii topologicznej) - 1936; *Field Theory in Social Sciences* (Teoria pola w naukach społecznych) - 1941 r. Zmarł nagle 14 lutego 1947 r. w Newtonville w stanie Massachusetts, przeżywszy zaledwie 57 lat.

He was born on September 9, 1890 in Mogilno. American philosopher and psychologist of Jewish origin. For two years he attended the local cheder (Jewish primary religious school). He continued his education at the Liceum im. Emperor Fryderyk Wilhelm in Poznań, and later in the Berlin High School. Empress Victoria Augusta, graduating in 1909 with a matriculation diploma. In August 1933, he emigrated to the United States. His most important works include: *Vorsatz, Wille und Bedürfnis* (Resolution, Will and Need) - 1926; *Gesetz und Experiment in der Psychologie* (Principle and experience in psychology) - 1927; *Dynamic Theory of Personality* - 1935; *Principles of Topological Psychology* - 1936; *Field Theory in Social Sciences* - 1941 He died suddenly on February 14, 1947 in Newtonville, Massachusetts, at the age of only 57.

Ks. prof. Hieronim • Feicht

Urodził się 22 października 1894 r. w Mogilnie. Kapłan, zakonnik, wykładowca, muzykolog, kompozytor utworów chóralnych i organowych. Zastąpił jako badacz polskiej kultury muzycznej. Był pionierem monodii gregoriańskiej oraz historykiem staropolskiej muzyki. Publikował prace z zakresu polskiej pieśni i muzyki liturgicznej, komponował utwory, prowadził działalność duszpasterską, wykształcił licznych specjalistów na uniwersytetach w: Warszawie, Poznaniu, Wrocławiu i Lublinie. Wykładał m.in. śpiew i muzykę kościelną, historię i teorię muzyki oraz historię Kościoła. Zorganizował Państwową Wyższą Szkołę Muzyczną we Wrocławiu oraz Instytut Muzyki Kościelnej przy Wydziale Teologicznym w Lublinie. W 1961 r. uzyskał tytuł profesora. Za wybitne osiągnięcia na polu działalności naukowej został uhonorowany odznaczeniami państwowymi m.in. Krzyżem Kawalerskim i Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski. Zmarł 31 marca 1967 r. w Warszawie.

He was born on October 22, 1894 in Mogilno. Priest, monk, lecturer, musicologist, composer of choral pieces and organ. He became famous as a researcher of Polish musical culture. He was a pioneer of the Gregorian monody and a historian of Old Polish music. He published works in the field of Polish liturgical song and music, composed pieces, conducted pastoral activities, educated numerous specialists at universities in: Warsaw, Poznań, Wrocław and Lublin. He lectured, among others Church singing and music, music history and theory, and church history. He organized the State Higher School of Music in Wrocław and the Institute of Church Music at the Faculty of Theology in Lublin. In 1961 he was awarded the title of professor. For outstanding achievements in the field of scientific activity, he was honored with state awards, incl. Knight's and Officer's Cross of the Order of Polonia Restituta. He died on March 31, 1967 in Warsaw.

Prymas Polski kardynał ks. Józef Glemp

Urodził się 18 grudnia 1929 r. w Inowrocławiu. W latach seminaryjnych mieszkał w Chabsku, potem Stawiskach. Po przyjęciu święceń kapłańskich swą pierwszą mszę św. odprawił 28 maja 1956 r. w mogileńskiej farze. Tu też odbyły się uroczystości 40. i 50. rocznicy jego kapłaństwa. 9 lipca 1981 r. papież Jan Paweł II mianował go arcybiskupem gnieźnieńskim i Prymasem Polski a w 1983 r. kardynałem. Był m.in. wikariuszem w Mogilnie, sekretarzem w Prymasowskim Wyższym Seminarium Duchownym w Gnieźnie, katechetą w domu poprawczym w Witkowie, notariuszem w Trybunale Metropolitalnym w Gnieźnie, osobistym sekretarzem ks. prymasa Stefana Wyszyńskiego, członkiem Komisji Episkopatu ds. Duszpasterstwa Ludzi Pracy, przewodniczącym Konferencji Episkopatu Polski, a także profesorem Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie i kapłanem honorowym papieża Pawła VI. Studiował w Rzymie i uzyskał tytuł doktora praw oraz adwokata Roty Rzymskiej. Swoim dekretem ustanowił parafię pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy i inspirował budowę nowego kościoła w Mogilnie. 10 kwietnia 1996 r. Rada Miejska w Mogilnie nadała mu pierwszy w powojennej historii tytuł honorowego obywatela miasta. Zmarł 23 stycznia 2013 r. w Warszawie.

He was born on December 18, 1929 in Inowrocław. During the seminar years, he lived in Chabsk, then in Stawiska. After he was ordained a priest, he made his first Holy Mass. celebrated on May 28, 1956 in the parish church in Mogilno. It was also here that the celebrations of the 40th and 50th anniversary of his priesthood were held. July 9, 1981 Pope John Paul II appointed him the Archbishop of Gniezno and the Primate of Poland, and in 1983 a cardinal. He was, among others a vicar in Mogilno, a secretary at the Primate's Major Seminary in Gniezno, a catechist at a reformatory house in Witków, a notary at the Metropolitan Tribunal in Gniezno, personal secretary of Fr. Primate Stefan Wyszyński, costume of the Episcopal Commission for the Pastoral Care of Working People, chairman of the Polish Bishops' Conference, as well as a professor at the Academy of Catholic Theology in Warsaw and the honorary chaplain of Pope Paul VI. He studied in Rome and obtained a doctorate in law and an advocate for the Roman Rota. By his decree, he established the parish of Our Lady of Perpetual Help I inspired a new church in Mogilno. On April 10, 1996, the Mogilno City Council granted him the title of honorary citizen of the city for the first time in post-war history. He died on January 23, 2013 in Warsaw.

dopisać

TEXT

Władysław • Ciesielski

urodził 26 lipca 1845 r. w Mogilnie. Był artystą i malarzem, patriotą i uczestnikiem powstania styczniowego w 1863 r., po którym osiadł na stałe w stolicy Francji. W Paryżu podjął studia na Ecole de Beaux Arts, wystawiał swoje dzieła, angażował się w akcje patriotyczne oraz prowadził ożywioną działalność kulturalno-społeczną. Wystawiając w paryskim Salonie krajobraz z okolic Fontainebleau w 1877 r. zainaugurował publiczną prezentację swojej twórczości. Jego dzieła były eksponowane obok prac Chełmońskiego, Matejki, Kossaka czy Claude Moneta. W 1880 r. został współzałożycielem „Towarzystwa Filharmonicznego Polskiego”, a w 1881 r. uruchomił pracownię fotograficzną „Gopło”, w której gromadził malarstwo, miniatury, reprodukcje, powiększenia. Od 1900 r. jako poborca „Skarbu Narodowego” zbierał fundusze zasilające czynną walkę zbrojną o niepodległość Polski. Zmarł w Paryżu 15 lipca 1901 r. Został pochowany na cmentarzu Montmorency.

Born on July 26, 1845 in Mogilno he was an artist and painter, a patriot and a participant in the January Uprising in 1863, after which he settled permanently in the French capital. In Paris, he took up studies at the Ecole de Beaux Arts, exhibited his works, engaged in patriotic campaigns and carried out lively cultural and social activities. By exhibiting the landscape from the vicinity of Fontainebleau in the Paris Salon in 1877, he inaugurated the public presentation of his work. His works were exhibited alongside the works of Chełmoński, Matejko, Kossak and Claude Monet. In 1880 he co-founded the “Polish Philharmonic Society”, and in 1881 he launched the “Gopło” photo studio, where he collected paintings, miniatures, reproductions, enlargements. From 1900, as a collector of the “National Treasury”, he collected funds supporting the active armed struggle for Polish independence. He died in Paris on July 15, 1901. He was buried in Montmorency Cemetery.

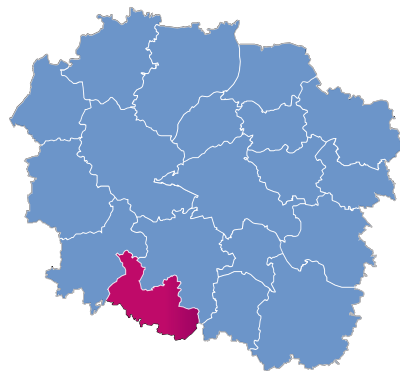

Tadeusz • Wesółowski

urodził się 27 września 1904 r. w Olszy. Kurier, konspirant, działacz podziemia. W 1939 r. został wysiedlony na Podhale. Jako agent Państwowego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych rozpoczął konspirację w ZWZ-AK, w komórce łączności z zagranicą „Południe”. Współpracował z Adamem Smulikowskim i Janem Nowakiem-Jeziorańskim. Kursował głównie na trasie Warszawa – Miluza. W 1943 r. podczas jednej z akcji został aresztowany i osadzony w hitlerowskim obozie na inowrocławskich Błoniach. Stamtąd odesłano go do obozu w Mauthausen, a następnie do Ebensee. Dzięki znajomości języka niemieckiego został Blockleiterem i dotrwał do wyzwolenia obozu. Po wojnie uznano go za zmarłego i pośmiertnie odznaczono Krzyżem Virtuti Militari. Tymczasem, samotny i zapomniany osiadł w Anglii. W latach 70-tych wrócił do Polski. Pomagał rodzinie, zdobył zawód geodety. Zmarł 22 sierpnia 1978 r. Spoczywa na mogileńskim cmentarzu.

He was born on September 27, 1904 in Olsza. Courier, conspirator, underground activist. In 1939, he was displaced to Podhale. As an agent of the State Mutual Insurance Institution, he began a conspiracy in the ZWZ-AK, in the foreign communication cell “South”. He collaborated with Adam Smulikowski and Jan Nowak-Jeziorański. It ran mainly between Warsaw and Mulhouse. In 1943, during one of the actions, he was arrested and imprisoned in the Nazi camp in Błonia in Inowrocław. From there, he was sent to the Mauthausen camp, and then to Ebensee. Thanks to his knowledge of the German language, he became a Blockleiter and he survived until the liberation of the camp. After the war, he was pronounced dead and posthumously awarded the Virtuti Militari Cross. Meanwhile, lonely and forgotten, he settled in England. In the 70's he returned to Poland. He helped his family and became a surveyor. He died on August 22, 1978. He rests in the Mogilno cemetery.

województwo kujawsko-pomorskie
Kuyavian-Pomeranian Voivodeship

G M I N Y / C O M M U N I T Y :

Dąbrowa, Jeziora Wielkie, Mogilno, Strzelno

M I A S T A / T O W N S :

Mogilno, Strzelno

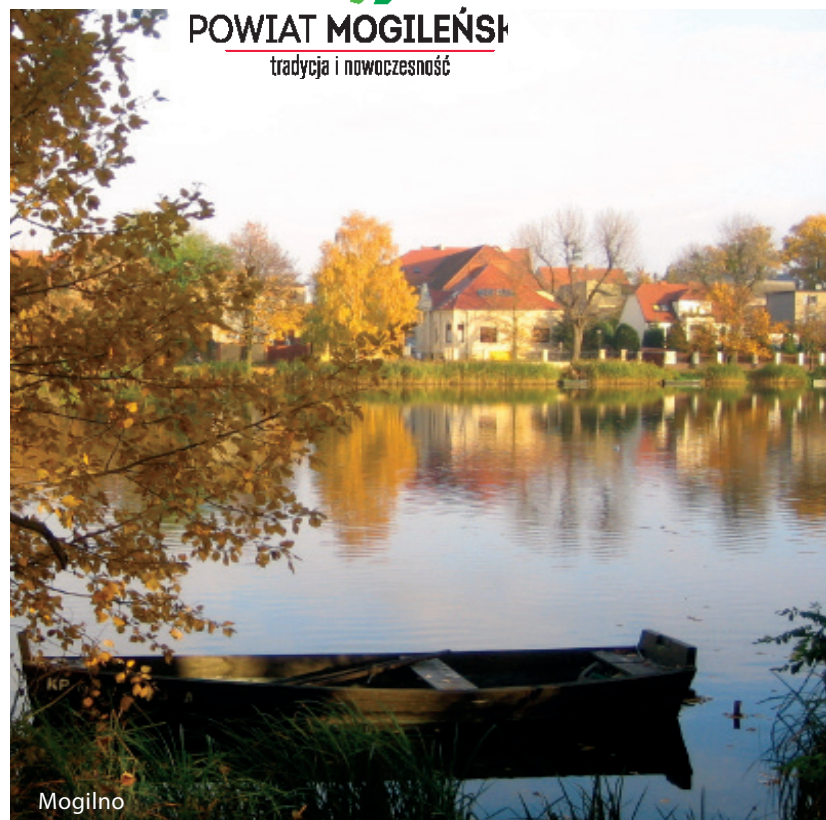
powierzchnia / area : 675,86 km²
populacja / population: 46 181 osób/people
gęstość zaludnienia / population density: 68,4 os./km²

Starostwo Powiatowe w Mogilnie The County Office in Mogilno

ul. G. Narutowicza 1, 88-300 Mogilno
tel: 52 3 18 03 04, 52 318 03 05
www.powiat.mogilno.pl, e-mail: sekretariat@powiat.mogilno.pl

POWIAT MOGILEŃSKI
tradycja i nowoczesność

Mogilno

Strzelno

Powiat mogileński posiada duże walory turystyczne, głównie ze względu na malownicze położenia miasta Mogilno nad rynnowym jeziorem Mogileńskim oraz jego zalesionych okolic, przeciętanych rzeczkami i licznymi jeziorami.

Powiat mogileński położony jest na południowo-zachodnim krańcu województwa kujawsko-pomorskiego. Należy do najmniejszych w województwie. Jest to powiat rolniczo-przemysłowy, skupiający na swym terenie bardzo dobrze rozwinięte rolnictwo. Brak tu przemysłu ciężkiego. Rozwijają się za to małe i średnie zakłady przemysłowe, usługi oraz handel.

Największym bogactwem powiatu jest sól, pozyskiwana z jednego z największych wysadów solnych w Polsce. Wypłukana sól trafia do zakładów chemicznych w Janikowie i Inowrocławiu, a w powstałych w ten sposób podziemnych komorach znajdują się zbiorniki gazu.

Mogilno County is a very attractive region for tourists, mostly because of the picturesque situation of the county town at the ribbon lake and its surrounding woodland, with rivers and lakes cutting through the forests

Mogilno County is situated on the south-western edge of the Kuyavian-Pomeranian Voivodeship. It is one of the smallest counties in the voivodeship. It is an agricultural and industrial area. Farming is very well developed, but there is no large-scale heavy industry. Instead many small- and medium-sized businesses are in operation here, as well as the services sector and commerce.

Podziemny magazyn gazu Mogilno zlokalizowany został w złożu soli kamiennej, które ma formę wysadu. Obszar ten zlokalizowany jest w zachodniej części gminy Mogilno, w rejonie wsi Huta Pałędzka, Sadowiec i Pałędzie Dolne. Docelowo kawerny zmagazynują blisko 6-tygodniowe zapotrzebowanie na gaz dla całej Polski.

Powiat mogileński to region ciekawy dla inwestorów. Przyjazna polityka władz lokalnych sprzyja wszelkim inicjatywom i współpracy z inwestorami. Dodatkowo atrakcyjność inwestycyjna powiatu poparta jest dogodnymi warunkami komunikacyjnymi z bardzo dobrze rozwiniętą siecią dróg, m.in. położenie powiatu wzdłuż dróg krajowych Poznań - Toruń oraz Bydgoszcz - Konin.

Powiat mogileński posiada duże walory turystyczne, głównie ze względu na malownicze położenia miasta Mogilno nad rynnowym jeziorem Mogileńskim oraz jego zalesionych okolic, poprzecinanych rzeczkami i licznymi jeziorami. Siedliskiem wielu ośrodków wypoczynkowych jest Przyjezierze nad Jeziorem Ostrowskim. Interesujące dla turystów są liczne zabytki architektury sakralnej, jak np: XII-wieczna rotunda św. Prokopa oraz kościół pobenedyktynski św.

Salt is the main natural resource of the county; it is obtained from one of the largest diapirs in Poland. It is then transported to the works in Janikowo and Inowrocław. The underground caverns are used as sites for storing fuel gas. The underground fuel storage site in Mogilno has been set up in the emptied salt deposit of the form of a diapir. It is located in the western part of the Mogilno commune near the villages Huta Pałędzka, Sadowiec and Pałędzie Dolne. The ultimate storage capacity of the caverns is estimated at the level of a six-weeks supply of fuel gas for the whole country.

Mogilno County is an investor-friendly region. The local authorities welcome and encourage new initiatives and assist the investors. The county is made even more attractive for investors by the transport system, its location in the proximity of the national roads, from Poznań to Toruń, and from Bydgoszcz to Konin.

Mogilno County is a very attractive region for tourists, mostly because of the picturesque situation of the county town at the ribbon lake and its surrounding woodland. Many holiday camps are located in Przyjezierze by Ostrowskie

Trójcy w Strzelnie ze słynnymi kolumnami romańskimi. W Mogilnie zaś na uwagę zasługuje XI-wieczny klasztor pobenedyktynski. W Parlinie, Niestronnie, Strzelcach i Wylatowie zachowały się drewniane wiejskie kościoły.

Zabytki sztuki romańskiej są świadkami zamierchłej historii i wstępem do księgi naszych dziejów. Jedyne w Polsce romańskie kolumny pokryte płaskorzeźbami, przedstawiającymi personifikację cnót i przywar można zobaczyć w Strzelnie. W 1946 r., w kraju pełnym wojennych zniszczeń, które dotkliwie przetrzebiły polskie dziedzictwo kulturowe dokonano niezwykłego odkrycia. Usunięcie barokowych obmurowań filarów kościoła w Strzelnie wy dobyło na światło dzienne cztery kamienne kolumny, z których dwie niezwykłością swej rzeźbionej dekoracji zwróciły na siebie uwagę najznamienitszych badaczy sztuki średniowiecza, rozstawiając w całej Europie niewielkie miasteczko leżące na Kujawach.

Lake. Tourists may admire numerous historical monuments of Romanesque sacral architecture such as the 12th-century Church of Saint Procopius and the Post-Norbertine St. Trinity Church with the famous sculpted pillars, both in Strzelno. The remarkable 11th-century Post-Norbertine convent is located in Mogilno. Wooden churches have been preserved in such villages as Parlin, Niestronno, Strzelce and Wylatowo.

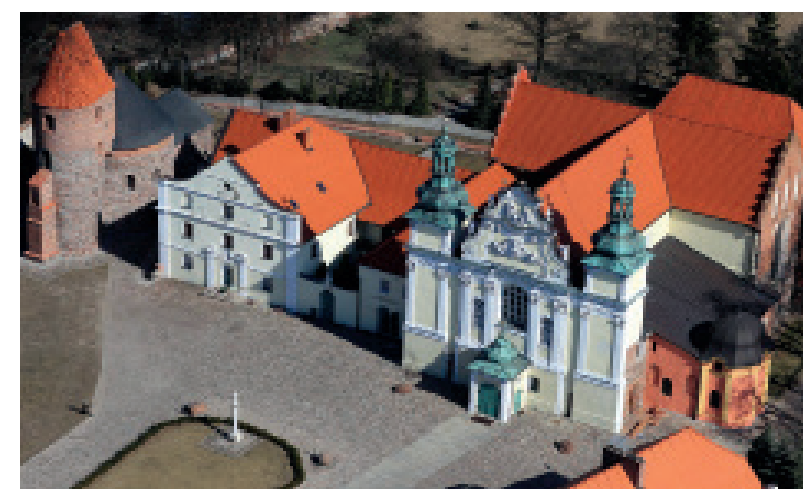
Monuments of the Romanesque art are witnesses to the ancient past of Poland and the preface to the successive chapters of its history. Unique in Poland, Romanesque pillars covered with low-relief carvings, showing personifications of virtues and vices, are found in Strzelno. In this small town in 1946, in the country devastated by the war and whose cultural heritage had been heavily depleted, an amazing discovery was made. When the Baroque facing of the pillars in the Strzelno church had been removed, four stone columns were uncovered. Two of the uncovered columns, because of their extraordinary low-relief decorations, drew the attention of the leading researchers of the medieval art, making the small Kuyavian town famous in all of Europe.

Gozdanin - zawody w powożeniu zaprzęgami konnymi
a horse cart driving competition
Ostrowo - wiatrak koźlak zbudowany w 1803 roku
a wooden windmill built in 1803 roku
Przyjezierze nad Jeziorem Ostrowskim / a view of Lake Ostrowskie

Strzelno -pobenedyktynski kościół Świętej Trójcy i Najświętszej Marii Panny wraz z Rotundą św. Prokopa / the Post-Norbertine St. Trinity Church and the Church of Saint Procopius

DARCHEM

HAGRIC

POMIMEX

RICAVI

WECHTA

SEZAM

GAS STORAGE

GAS STORAGE

AUTEX

CARGO

GMINNA
SPÓŁDZIELNIA
SAMOPOMOC
CHŁOPSKA